

Til Detailundersøgelser, geologiske Indsamlinger o. l. anvendte Byrd da ogsaa den paa saa mange Ekspeditioner gennemprøvede Hundeslædeteknik. Morsom er Skildringen af Mødet mellem Hundeslædefolkene, der i Uger har slidt sig frem over spaltefyldt Gletsjeroverflade og Flyvergruppen, der paa faa Timer indhenter dem!

Et andet teknisk Vidunder, der har været til største Nytte og betydning en stor Betyggelse, er Radioen, ved hvis Hjælp saavel Slædegrupperne som Flyverne stod i stadig Forbindelse med Standlejren, der igen kunde korrespondere med Hvalfangerne og den øvrige Verden. Byrd fortæller f. Eks. om, hvordan en Nødlanding paa Grund af Benzinmangel straks observeredes i „Little America“, flere Hundrede km derfra, fordi man ikke mere hørte Maskinens Sender funge; — en anden Maskine bragte i Løbet af faa Timer Hjælp, idet man i Lejren paa Grundlag af den i Forvejen planlagte Rute, den forløbne Tid og Kendskab til Maskinens Marchhastighed kunde bestemme Nødlandingsstedet meget nøjagtigt.

Bogens dramatiske Højdepunkt er Skildringen af Polflyvningen — og særlig Minutterne da den store 3-Motors Ford Maskine, efter at store Dele af Nødprovianten var ofret, lige lod sig presse over det 3300 m høje Pas i Polarplateauets Randbjerge. Der fortælles nøgternt og naturligt derom, skønt Udsigten til en heldig Nødlanding paa den stærkt spaltede Livgletsjer var minimal.

Bogen er i sin Form en bramfri Dagbogsberetning, i hvilken Byrd stadig fremhæver sine Medarbejderes Indsats og stærkt betoner, i hvor høj Grad han bygger paa Amundsens, Scotts, Shackletons og andre Forskeres Resultater. De store Begivenheder bag de beskedne Ord lader dog Læseren ane Byrd som den store Organisator, der med utrættelig Energi gennemfører sine store Planer.

En Række Billeder, hvorimellem mange prægtige Luftfotografier, giver Bogen yderlig Værdi.

A x e l S c h o u.

C. Luplau Jansen: Verdensrummets Gaader. (14×21 cm, 183 S., 38 Billeder paa Tavler og 5 Tekstillustrationer). Jespersen & Pio. Kbhvn.—Oslo 1931.

Denne populære Fremstilling af Astronomien, beregnet for Læsere uden særlige Forudsætninger, giver i flydende, letlæselig Form en Rigdom af Oplysninger om de Resultater, den moderne Videnskab er kommet til, og en Orientering i de Problemer, der stadig arbejdes med.

Der indledes med Beskrivelse af Instrumenter og Observationsmetoder, og det lykkes Fori. ved Popularisering af de nødvendige

Dele af den moderne Fysik at klargøre Forhold af ret indviklet Natur, som f. Eks. Interferens, trigonometrisk Afstandsmaaling og Linjeforskydninger i Spektret for Himmelleger, der bevæger sig i Synsliniens Retning. Forf.s Evne til at anskueliggøre gennem Analogier fra Dagliglivet kommer her Fremstillingen til Gode; Bestemmelsen af vort Solsystems Bevægelsesretning ved Konstatering af Fiksstjernerne Pladsforskydning bliver klart for enhver ved Sammenligningen med Lygternes perspektiviske Forskydning i Synsbilledet ved Kørsel gennem en Gade, og „Trafikintensiteten“, den ringe Mulighed for Sammenstød i Verdensrummet, klarlægges godt ved Beskrivelsen af en Model, hvor Solen og den nærmeste Fiksstjerne repræsenteres af Knappenaalshoveder, der da skal anbringes i en Afstand af 56 km — en i København og en i Ringsted!

Fiksstjernerne Afstande og Bevægelser, astrofysiske Forhold, Mælkevejssystemer (Spiraltaager), foranderlige Stjerner, Kometer, Formørkelser, Planeter og Maaner m. m. behandles ud fra Astronomiens aktuelle Standpunkt, kun i Afsnittene om Kalenderen og de traditionelle Stjernebilleder røres der ved historisk Stof, som ellers konsekvent er udeladt. Dette Stof er jo ogsaa til Stede i rigelig Mængde i lignende Bøger, f. Eks. Heegaards. Et Kapitel bringer — lidt uden for Bogens Plan — en interessant Gennemgang af Spørgsmaalet „Julestjernen“. Forf.s Undersøgelser resulterer i, at der ikke har været Tale om en ny Stjerne, men om en bemærkelsesværdig Planetkonjunktion (Jupiter, Saturn i Fiskene — Vædderens Billede), hvilket i en astrologisk interesseret Tid har været forudberegnet og har vakt Opsigt.

Fremstillingen illustreres af 38 Billeder paa indsatte Tavler hovedsagelig gode Himmelfotografier (enkelte opt. af Forf.), Instrumentbilleder og et forenklet Stjernekort. Der savnes i Teksten Henvisning til Billederne, ligesom en Fortegnelse over disse er meget ønskelig i en eventuel senere Udgave. Ved en saadan vil det ogsaa være til allerstørste Nytte at faa Bogen forsynet med et Register — i hvert Fald med en Liste over de forskellige Afsnit. Bøger af denne Art vil jo altid — ikke mindst i Skolen, hvad Forf. ogsaa tænker sig — blive anvendt som Haandbøger, og som saadanne er de uden de nævnte Register noget utilgængelige. (S. 94 er Mt. Blancs Højde, der benyttes til Sammenl. ved en Trykfejl angivet til 4180 i Stedet for 4810 m).

A x e l S c h o u.